

DE HBO-OPLEIDING ASSOCIATE DEGREE IS ER VOOR HET WERKVELD

Leido - december 2021

Dit document is opgesteld om duidelijk te maken wat wordt bedoeld met de Associate degree-opleiding zoals die wordt aangeboden door hogescholen.

De Ad-opleiding is in 2018 als zelfstandig traject ingevoerd. Deze tweejarige hbo-opleiding bestaat echter formeel en in wettelijke zin al sinds 2006 naast de vierjarige hbo-bacheloropleiding.

In de tussenliggende jaren is hard gewerkt aan het positioneren van de Ad. Dat is zonder meer gelukt, gezien de sterk stijgende aantallen studenten op dit niveau en gelet op de nadrukkelijke koppeling aan het werkveld door een zeer praktische insteek van het programma.

De Ad en de Bachelor kennen op basis van de studieduur verschillen als het gaat om het hbo-werk- en denkniveau. Dat betekent dat functies en beroepen waarvoor specifiek iemand met een hbo-diploma wordt gevraagd, op basis daarvan zijn te differentiëren, aan de hand van de competenties die voor de betreffende werkzaamheden nodig zijn. De Ad en de Bachelor zijn in die context volwaardige opleidingen, met hun eigen beroepsprofielen en daarbij te benoemen eindtermen.

Functiehuizen

Werkveldsectoren kennen vaak zogenoemde functiehuizen met opklimmende niveaus. Dat kunnen er veel zijn, maar het kan ook gaan om slechts een paar ervan, maar die wel heel duidelijk door het bedrijfsleven en de branches te identificeren en te benoemen zijn. Een functiehuis is in te zetten als raamwerk voor zaken die thuishoren in een CAO of andere overeenkomsten.

Raamwerk voor onderwijsniveaus

Ook het Nederlandse onderwijs kent een dergelijk raamwerk. Het gaat om acht niveaus, net als het raamwerk dat in Europa wordt gebruikt. Dat is gebeurd op basis van afspraken tussen landen, om internationale samenwerking rond studie en werk mogelijk te maken.

De niveaus in ons land kennen elk hun eigen beschrijving en criteria om duidelijk te kunnen maken wat het niveau inhoudt – zoals dat ook voor beroepen en functies in de arbeidsmarkt vaak het geval is, gelet op de diversiteit ervan.

Diploma's bij de niveaus

Bij elk niveau behoren diploma's van opleidingen die door de overheid worden erkend en van een garantiekeurmerk worden voorzien. Op elk niveau kunnen het meerdere soorten opleidingen zijn. Maar ze hebben het niveau gemeen, los van de inhoud, vormgeving en aanbieder om daarmee op een gedifferentieerde manier allerlei doelgroepen te kunnen bedienen.

Hieronder staan de diploma's vanaf niveau 4 tot en met 8. Daarbij gaat het erom goed de positie van de Associate degree-opleiding (Ad) te kunnen duiden in het hoger beroepsonderwijs (hbo) want deze graad is niet te vinden in het wetenschappelijk onderwijs (wo).

Alle hbo- en wo-opleidingen worden door de overheid op een gelijke wijze behandeld met betrekking tot de positie van de student, de bekostiging en van veel andere zaken. Iedereen die staat ingeschreven voor een complete opleiding heeft de formele status van student.

Niveau	Diploma's
4	MBO-4 Havo Vwo
5	Associate degree (hbo)
6	Bachelor (hbo en wo)
7	Master (hbo en wo)
8	Doctorate / PhD (wo)

Voor de goede orde, alle hbo- en wo-diploma's in ons land zijn te behalen in voltijd, deeltijd en duaal. Bij de laatste vorm gaat het om het op basis van een overeenkomst combineren van de studie met een baan die past bij de opleiding, met een werkplek alwaar ook kan worden geleerd ter aanvulling op hetgeen nodig is om de opleiding goed af te ronden.

Na mbo, havo en vwo, opleidingstrajecten

Je kunt het systeem ook weergeven voor het hbo en wo, als vervolg op het mbo, havo en vwo. Tussen de haakjes staat het aantal jaren dat voor een opleiding geldt.

Mbo Havo Vwo	Hbo	Ad (2)	Bachelor (vaak 2)	Master (1 tot 2)	
Mbo Havo Vwo	Hbo		Bachelor (4)	Master (1 tot 2)	
Vwo	Wo		Bachelor (3)	Master (1 tot 2)	Doctorate / PhD (onbepaald)

Ad en doorgaan voor de Bachelor

Het bijzondere aan het systeem voor het hoger onderwijs is dat er bij hogescholen sprake is van het kunnen aanbieden van parallelle studiewegen. Iemand kan instromen bij een Ad dan wel bij een Bachelor.

Maar het meest interessante is dat iemand die de Ad heeft afgerond direct dan wel na een aantal jaren verder kan gaan om de Bachelor te verwerven. Bij inhoudelijke verwantschap voor die opleidingen kan het betekenen dat het gehele traject via de Ad naar de Bachelor ook vier jaren duurt.

Programma in de lijn mbo-Ad-Bachelor

Het belangrijkste voor het werkveld is om te weten dat de inhoud, aanpak, vormgeving en toetsing bij de Ad-opleidingen in lijn liggen met mbo-4 en de hbo-bachelor. Deze drie opleidingen vormen een deel van de zgn. beroepskolom, met een sterke relevantie voor het werkveld en elk met een gerichte gebruikmaking van de dynamiek die in allerlei sectoren speelt. Door het tweejarige programma kan binnen de Ad optimaal met het (regionale) werkveld op die ontwikkelingen worden ingespeeld, zijnde een van de krachtige elementen van deze hbo-opleiding.

Ontwikkeling van de persoon, ook als werkende

Het is uiteraard aan de persoon zelf, gelet op de eigen omstandigheden en de ambitie die er is om te gaan studeren, om de weg via de Ad te volgen. Na het behalen van de Ad, ook zijnde op een hbo-werk- en denkniveau, kan in een functie altijd sprake zijn van een doorgroei met inzet van korte beroeps- en branchegerichte trainingstrajecten, onder meer op niveau 6 van het Nederlandse onderwijsraamwerk.

Dat scenario sluit uit aan bij het aannemen van iemand op een wat lager niveau met het oog op de doorgroei naar hogere functies aan de hand van scholing die specifiek daarbij past. Die aanpak is overal terug te zien bij het aannemen van mbo-4-, Ad- dan wel Bachelor-afgestudeerden voor vacatures die in potentie een doorgroei binnen het bedrijf en van de persoonlijke loopbaan in zich houden.

Alsnog de Bachelor gaan behalen

Het is vervolgens altijd een optie om de opgedane werk- en scholingservaring vanwege persoonlijke en/of zakelijke redenen in te zetten voor het doen van de Bachelor en mogelijk daarna ook een hbo- of wo-master. Dat kan in een deeltijdse of duale variant. Op die wijze kunnen werkgevers en werknemers elkaar aanvullen in de vormgeving van een loopbaan, op een flexibele wijze.

Kortom

De tweejarige Ad-opleiding in het hbo is een krachtig antwoord op de vraag naar kortere, snel op de regionale werkveldontwikkelingen inspelende en praktisch in te vullen scholingstrajecten. Dat kan een passende aanpak zijn voor mbo'ers die willen doorgroeien naar een hbo-niveau met een programma dat een duidelijk afgerond geheel is, maar tevens de basis legt voor een verdere ontwikkeling binnen de arbeidsmarkt.

Maar ook werkenden die een vorm van scholing nodig hebben, kunnen van deeltijdse en duale Ad's profiteren in een vorm waarbij de werkplek bijdraagt aan het ontwikkelen van de benodigde competenties. Op die wijze worden tevens de functies op het Ad-niveau zichtbaarder, van wezenlijk belang voor onze gehele economie in de komende jaren.